

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента

Олійник Тетяни Іванівни

на дисертацію Сюй Мінї

«Формування художньо-комунікативних умінь майбутнього вчителя

музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії

за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Конституція України, закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття), Національна доктрина розвитку освіти, Державна програма «Вчитель» вказують на те, що завдяки діяльності вчителя реалізується державна політика у створенні інтелектуального, духовного потенціалу нації, збереженні і примноженні культурної спадщини й формуванні людини майбутнього, культура якої проявляється в її життєтворчості, гуманності, відповідальності, свободі, духовності. Оскільки мистецтво займає одне з провідних місць у формуванні людини культури, практика художньої комунікації студента з твором мистецтва, викладачем стає культурною, якщо вона відкриває можливості для його особистісної ініціативи, осмислення особистісного художньо-естетичного досвіду, створення власних артефактів, зразків культуротворчості у процесі художньо-комунікативної діяльності.

Аналіз наукових студій, що стосуються теми дисертаційного дослідження, дозволив дійти висновку щодо наявності значної уваги дослідників до різних аспектів формування художньо-комунікативних умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва, однак нагальною залишається потреба в комплексному вирішенні окреслених автором суперечностей шляхом наукового обґрунтування методики формування художньо-комунікативних умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі фортепіанної

підготовки. Отже, зважаючи на вищевикладене, можна стверджувати, що дисертаційна робота Сюй Мінї є **актуальним і своєчасним дослідженням**.

Обґрунтованість і достовірність наукових висновків, поданих у дисертації, не викликає сумнівів, оскільки вони визначаються теоретико-методологічними позиціями, що становлять базис дослідження, підтверджуються отриманими результатами, використанням значного обсягу науково-педагогічних джерел українських та зарубіжних дослідників (176 найменувань), а також застосуванням сучасних методів здійснення експериментального дослідження.

Відповідно до теми в дисертації виділено суперечності, визначено мету дослідження, поставлено відповідні завдання в логічній послідовності. Об'єкт та предмет дослідження характеризуємо як адекватні цілям та завданням дисертації.

У дисертаційному дослідженні ефективно застосовувався комплекс методів: *теоретичних* – спрямованих на отримання даних стосовно предмета дослідження й формулювання висновків; *емпіричних* (анкетування, спостереження, тестування, інтерв'ювання, педагогічний експеримент) – для з'ясування рівня сформованості художньо-комунікативних умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва та перевірки результатів експериментальної роботи; *методів математичної статистики* для обробки результатів педагогічного експерименту та перевірки їх достовірності.

Структура дисертації є обґрунтованою та логічною, представлена вступом, трьома розділами, висновками до розділів, грунтовними загальними висновками, списком використаних джерел, додатками, що відповідає вимогам до дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії. Сутнісний зміст кожного розділу дослідження має безпосередній зв'язок із поставленою метою та завданнями. Окремо необхідно наголосити на широкому впровадженні результатів дисертаційного дослідження в освітній процес закладів вищої освіти, що підтверджується відповідними довідками про впровадження.

У результаті це дозволило теоретично обґрунтувати наукову новизну дослідження та впровадити результати дисертаційної роботи в освітню галузь, що визначило її практичне значення.

Характеризуючи наукову новизну дослідження, слід відзначити, що автором уперше у вітчизняній педагогічній науці здійснено цілісне дослідження процесу формування художньо-комунікативних умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки; розкрито сутність поняття «формування художньо-комунікативних умінь»; розроблено структуру досліджуваного феномену; розроблено й упроваджено методику формування художньо-комунікативних умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки, розроблено критерії та показники оцінювання рівнів сформованості досліджуваних умінь.

Варто підкреслити й основні здобутки, що визначають **практичне значення дослідження** та можуть бути використані в закладах вищої освіти для забезпечення потреб мистецько-педагогічної освіти та фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Виділимо ще низку переваг дослідження.

По-перше, у дисертації автором обґрунтовано методологічні засади досліджуваної проблеми, які базуються на сукупності методологічних підходів (системного, синергетичного, діяльнісного, культурологічного, аксіологічного, герменевтичного, середовищного) та принципів (як загальнодидактичних, так і специфічних). На особливу увагу заслуговують детально висвітлені специфічні принципи, до яких автором віднесено забезпечення можливості альтернативного вибору художньо-комунікативних стратегій поведінки; досягнення гармонії інтелектуального та емоційного «фону» взаємодії у процесі мистецького спілкування; актуалізації діалектичної єдності етичного та естетичного начала в освоєнні студентами мистецтва; орієнтації на цінності «діалогу культур»; тотожності цілепокладання художньо-комунікативних дій викладача і студента; взаємодії базової та варіативної музичної освіти; креативності; творчої активності; емоційності.

По-друге, переконливим є твердження автора щодо необхідності впровадження низки педагогічних умов задля підвищення ефективності формування художньо-комунікативних умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки, до яких автор зараховує: 1) забезпечення розвитку цілеспрямованої мотивації майбутнього вчителя музичного мистецтва до здійснення художньої-комунікативної діяльності; 2) створення художньо-комунікативного освітнього середовища в закладі вищої освіти у процесі фортепіанної підготовки; 3) налагодження діалогічної взаємодії у процесі спільної творчості викладача та студента; 4) упровадження до процесу фортепіанної підготовки творчих технологій формування художньо-комунікативних умінь), відповідні форми та методи.

По-третє, цінною є запропонована автором організаційно-методична модель формування художньо-комунікативних умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки, що містить цільовий, теоретико-методологічний, процесуальний і результативний компоненти.

Цільовий компонент детально увиразнює мету дослідження, що полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробленні й експериментальній перевірці методики формування художньо-комунікативних умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі фортепіанної підготовки та конкретизується в низці завдань. Теоретико-методологічний компонент розкриває методологічні підходи та педагогічні принципи, що виступають підґрунтам досліджуваного процесу. Процесуальний компонент стосується змісту навчання майбутніх учителів музичного мистецтва, а також форм і методів, що використовуються у процесі формування їхніх художньо-комунікативних умінь у процесі фортепіанної підготовки. Результативний компонент містить відомості про критерії, показники та рівні сформованості естетичної культури учнів основної школи.

По-четверте, переконливими є представлені дисертантом результати експериментальної перевірки ефективності запропонованої авторської методики формування художньо-комунікативних умінь майбутнього вчителя

музичного мистецтва у процесі фортепіанної підготовки, що сприяла досягненню здобувачами вищої освіти експериментальної групи більш високих результатів за всіма критеріями.

По-п'яте, заслуговує на схвалення навчально-методичний та теоретико-допоміжний матеріал, представлений у додатках до дисертації.

Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях.

Результати виконаного дисертаційного дослідження викладено у 6 одноосібних публікаціях автора, з яких: 3 статті в наукових фахових виданнях України, 3 праці аprobаційного характеру. В опублікованих працях відображені результати кожного з розділів дисертації. Проведене ознайомлення зі змістом публікацій свідчить про наявність повного висвітлення результатів дисертації. Посилання на публікації відображені в роботі.

Наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційного дослідження апробовано під час міжнародних науково-практичних конференцій. Отже, дисертаційну роботу Сюй Мінїї, зважаючи на форму та змістову складову, можна вважати завершеною працею.

У цілому, позитивно оцінюючи наукове та теоретико-практичне значення отриманих дисертантом результатів, необхідно окреслити певні дискусійні положення щодо змісту роботи, а також висловити окремі побажання:

1. Виявлення рівнів сформованості досліджуваних умінь студентів експериментальних груп: творчого (високого), конструктивного (середнього) та низького (репродуктивного) вимагало відповідної диференціації завдань з тим, щоб показати динаміку зростання художньо-комунікативних умінь здобувачів вищої освіти в процесі фортепіанної підготовки з нижчих рівнів на вищі.

2. На с. 118 (Рис. 3.3) подано організаційно-методичну модель методики формування художньо-комунікативних умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі фортепіанної підготовки. Вважаємо, що вона б виглядала більш цілісною за умови представлення в ній методів та форм.

3. На с. 104 автор зазначає, що для розширення досвіду самостійної музично-пошукової діяльності, формування ціннісних орієнтацій у сфері музики, розвитку творчих здібностей доцільно використовувати такі методи, як рольова гра «Музичний редактор», лекція-концерт, метод складання рецензій. Однак, зі змісту дисертації є не зрозумілою методикою їх експериментального впровадження.

4. На сторінках 103–104 автор переконливо доводить необхідність застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі формування художньо-комунікативних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки. Вважаємо, що варто було б детальніше розкрити технологію їх упровадження під час формувального експерименту.

5. Розкриваючи сутність проведення констатувального експерименту (п. 3.1.) та описуючи результати другого діагностичного зりзу (таб. 3.17, 3.18, 3.19 та 3.20.), текст насычений великою кількістю таблиць, які доцільно було б розмістити у додатках.

Варто вказати, що надані зауваження є рекомендаційними і тому не впливають на загальну позитивну оцінку наукового рівня дисертаційної роботи Сюй Мінї.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження Сюй Мінї є завершеною, самостійно виконаною, оригінальною науковою працею, що має теоретичне та практичне значення для розвитку української освітньої системи. Дослідження характеризується новими, раніше не захищеними положеннями, а отримані, у підсумку, наукові результати розв'язують, у своїй єдності, актуальну проблему. Отже, зважаючи на викладене, вважаємо, що дисертаційна робота «Формування художньо-комунікативних умінь майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки» відповідає чинним вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого

Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор Сюй Мінъї заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Офіційний опонент:
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри інструментального
виконавства Уманського державного
педагогічного університету
імені Павла Тичини

Тетяна ОЛІЙНИК

Підпис Т. І. Олійник засвідчує:
т. в. о. ректора Уманського
державного педагогічного університету
імені Павла Тичини, доктор
педагогічних наук, професор

Андрій ГЕДЗИК